

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 52/2015-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. januára 2015 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti Spotrebiteľské združenie OSA, Fedinova 9, Bratislava, zastúpenej Advokátskou kanceláriou HKP Legal, s. r. o., Sasinkova 6, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Žiline pod sp. zn. 6 Co 615/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti Spotrebiteľské združenie OSA **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. decembra 2014 doručená sťažnosť spoločnosti Spotrebiteľské združenie OSA (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Žiline (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 6 Co 615/2013. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 12. decembra 2014.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola vedľajšou účastníčkou na žalovanej strane v odvolacom konaní vo veci vedenej Okresným súdom Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 7 C 19/2011, v ktorej sa spoločnosť EOS KSI Slovensko, s. r. o. (ďalej len „žalobkyňa“), domáhala voči [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“) zaplata sumy 1 381,95 € s prísl.

Rozsudkom okresného súdu č. k. 7 C 19/2011-85 z 11. apríla 2012 bola žalovaná zaviazaná zaplatiť žalobkyňi 1 373,65 € s prísl.

Následne po vynesení rozsudku 12. apríla 2012 vstúpila do konania na strane žalovanej sťažovateľka ako vedľajšia účastníčka. Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu odvolanie a požadovala rozsudok zmeniť tak, aby bola žaloba zamietnutá v celom rozsahu, a to s poukazom na to, že uplatňovaný nárok je premlčaný. Požiadala aj o náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnych služieb (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie odvolania) vo výške 309,12 €.

Rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 615/2013-160 zo 14. augusta 2014 bol rozsudok okresného súdu zmenený tak, že žaloba žalobkyne bola zamietnutá v celom rozsahu, pričom žalovanej a sťažovateľke ako vedľajšej účastníčke nebola náhrada trov konania priznaná. Krajský súd sa stotožnil s právnym názorom sťažovateľky o premlčaní uplatňovaného nároku, avšak napriek tomu jej právo na náhradu trov právneho zastúpenia nepriznal.

Podľa názoru sťažovateľky žalobkyňa tým, že uplatnila zjavne premlčaný nárok, de facto zavinila, že bola v spore finálne neúspešná. Treba prihliadnúť zároveň aj na to, že

neúspech žalobkyne bol zapríčinený uplatnením námietky premlčania zo strany sťažovateľky. Je preto nepochybné, že sa žalobkyňa od počiatku spoliehala na právnu negramotnosť žalovanej ako spotrebiteľky a až prístupenie sťažovateľky a uplatnenie námietky premlčania realizované právnym zástupcom sťažovateľky malo za následok úplné zamietnutie žaloby. Žalovaná bola preto v konaní úspešná vďaka úkonu sťažovateľky, za ktorý však sťažovateľke nebola priznaná náhrada trov konania.

Sťažovateľka je občianskym združením založeným na účely kolektívnej ochrany práv spotrebiteľov. Jej činnosť okrem iného spočíva v ochrane kolektívnych práv spotrebiteľov, ktorá sa realizuje prostredníctvom zastupovania spotrebiteľov v občianskom súdnom konaní, resp. prostredníctvom vstupu do spotrebiteľských sporov v pozícii vedľajšieho účastníka. Daná právna vec bola typickým spotrebiteľským sporom. Základnou filozofiou spotrebiteľského práva je pozitívnym zásahom štátu prostredníctvom zákonodarnej a súdnej moci dosiahnuť vyváženie faktickej nerovnováhy medzi spotrebiteľom a profesionálnym dodávateľom majúcim mocenskú, ekonomickú a právnu nadvládu nad spotrebiteľom. Táto nadvláda vyplýva z okolností uzatvárania predformulovaných štandardných zmlúv, v ktorých zmluvné podmienky stanovuje dodávateľ majúci väčšiu profesionálnu skúsenosť, lepšiu znalosť práva a ľahšiu dostupnosť právnych služieb.

V kontexte uvedeného treba podľa sťažovateľky považovať stanovisko popierajúce význam právneho zastúpenia za účelové a zjavne nesprávne. Taký výklad, ktorý by z uplatňovania práv vedľajšieho účastníka vylúčil možnosť dať sa právne zastúpiť, je nielen absurdný, ale najmä odporujúci zákonu a európskym normám. Pri jeho aplikovaní by nebolo možné prostredníctvom združenia riadne, účelne a efektívne chrániť a presadzovať práva spotrebiteľov. Podľa sťažovateľky absurdnosť takéhoto stanoviska zvyrazňuje aj skutočnosť, že žalobkyňa je obchodnou spoločnosťou, ktorá skupuje pohľadávky vyplývajúce zo spotrebiteľských zmlúv, a napriek tomu je samotná žalobkyňa zastúpená v konaniach advokátom a úspešne si uplatňuje náhradu trov právneho zastúpenia advokátom.

Námietka premlčania je právnou námietkou vyplývajúcou z hmotnoprávných predpisov. Bez právneho posúdenia veci a bez uplatnenia námietky premlčania zo strany sťažovateľky by nemohlo byť na ňu súdom prihliadnuté a je pravdepodobné, že žalovaná by bola vo veci neúspešná. Krajský súd priamo poprel rovnosť podmienok v konkrétnom súdnom konaní, keď žalobkyni so silným ekonomickým zázemím súdy priznávali v konaniach s rovnakým kauzálnym základom právo na náhradu trov, avšak občianskemu združeniu pôsobiacemu v nepodnikateľskej sfére právo na náhradu trov právneho zastúpenia krajský súd nepriznal. Spochybnením opodstatnenosti právneho zastúpenia sťažovateľky došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces zahŕňajúceho v sebe tzv. princíp rovnosti zbraní. V tomto smere sťažovateľka poukazuje na viaceré rozhodnutia iných súdov (Krajského súdu v Nitre, Krajského súdu v Košiciach a Krajského súdu v Prešove), v ktorých sa dospelo k názoru zhodnému so stanoviskom sťažovateľky. Odvoláva sa aj na rozhodovacu prax ústavného súdu a Ústavného súdu Českej republiky týkajúcu sa posudzovania náhrady trov konania.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva Spotrebiteľského združenia OSA podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo dňa 14. augusta 2014 č. k. 6Co/615/2013-160 boli porušené.

2. Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 14. augusta 2014 č. k. 6Co/615/2013-160 v časti, ktorou sťažovateľovi nepriznal náhradu trov konania, ruší a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Sťažovateľovi – Spotrebiteľskému združeniu OSA, priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 3.000,- Eur(...), ktoré mu je Krajský súd v Žiline povinný spoločne a nerozdielne vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Žiline je povinný spoločne a nerozdielne uhradiť trovy právneho zastúpenia (2 právne úkony s DPH v zmysle § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a/ a b/ a § 16 ods. 3 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov) sťažovateľovi -

Spotrebiteľskému združeniu OSA, v sume 340,90 Eur(...), na účet advokátskej kancelárie HKP Legal, s. r. o.(...), do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Z rozsudku krajského súdu č. k. 6 Co 615/2013-160 zo 14. augusta 2014 vyplýva, že ním bol zmenený rozsudok okresného súdu č. k. 7 C 19/2011-85 z 11. apríla 2012 tak, že žaloba sa v napadnutej časti zamietá s tým, že žalovanej a sťažovateľke sa náhrada trov konania nepriznáva.

Podľa názoru krajského súdu v konaní bola úspešná sťažovateľka a ním podporovaná žalovaná. Žalovaná si však náhradu trov neuplatnila a trovy uplatnené sťažovateľkou treba považovať za neúčelné. Zastúpenie sťažovateľky advokátom nemalo totiž v danej veci opodstatnenie, keďže samotnou úlohou spotrebiteľských združení je ochrana práv spotrebiteľov. Oprávnenie právnickej osoby, ktorej predmetom činnosti je ochrana práva spotrebiteľa, vystupovať v konaní ako vedľajší účastník vyplýva z výslovného znenia § 93 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Je zjavné, že vstup takejto osoby do konania je v princípe motivovaný snahou aktívne presadzovať práva spotrebiteľa s cieľom zabezpečiť čo najširšiu ochranu spotrebiteľských záujmov. Postavenie spotrebiteľského združenia ako účastníka v konaní je podmienené tým, že ochrana spotrebiteľa je hlavnou náplňou jeho činnosti.

Aktuálna právna úprava umožňujúca združeniu na ochranu spotrebiteľa vystupovať v civilnom procese bola prijatá do nášho právneho poriadku s cieľom presadiť záujmy spotrebiteľa. Pokiaľ takéto združenie vzniklo s deklarovým cieľom chrániť spotrebiteľské práva a následne na tomto princípe vstúpilo do konania, je zjavné, že malo v zmysle právnej úpravy disponovať špecifickými odbornými vedomosťami, ktoré by boli spôsobilé zabezpečiť kvalifikovaný postup v konaní. V posudzovanej veci vstúpilo do konania ako vedľajší účastník spotrebiteľské združenie zastúpené advokátom. Krajský súd nijako nespochybňuje právo ktoréhokoľvek účastníka (aj vedľajšieho účastníka) využiť služby advokáta a nechať sa v konaní zastúpiť. Podstatnou otázkou však v danom prípade bola účelnosť takéhoto postupu, keďže trovy spojené s takýmto zastúpením by mala znášať druhá

procesná strana. Ak samotné združenie vzniklo s cieľom podporovať práva spotrebiteľa, potom sa javí ako nadbytočné využívať osobitné služby advokáta, pokiaľ sa predmet sporu týka hlavného predmetu činnosti vedľajšieho účastníka. Tvrdenia sťažovateľky o potrebe kvalifikovaného právneho zastúpenia spochybňujú samotnú podstatu existencie sťažovateľky a vyvolávajú pochybnosti o špekulatívnych cieľoch jej založenia a následného vstupu do množstva súdnych konaní.

Sťažovateľka vyvíja zjavne množstvo aktivít v oblasti poskytovania pomoci spotrebiteľom a na tieto účely disponuje množstvom špecifických odborných vedomostí, ktoré sú spôsobilé zabezpečiť riadne zastúpenie v konaní. Sťažovateľke nie je nijako upreté právo na náhradu trov, ak jej takéto trovy v súvislosti s konaním vznikli. Tieto trovy však nezahŕňajú náklady spojené so zastúpením advokátom. Účelne vynaložené hotové výdavky si mohla sťažovateľka uplatniť, čo sa však nestalo.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo

návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Ústavný súd je toho názoru, že v celkovom kontexte treba výrok rozsudku krajského súdu týkajúci sa náhrady trov konania považovať za akceptovateľný. Žiadne znaky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti nemá. Skutočnosť, že sťažovateľka má odlišný názor, nemôže sama osebe znamenať porušenie označených článkov ústavy a dohovoru.

Z príslušnej právnej úpravy je nepochybné, že vedľajší účastník má v konaní rovnaké práva a povinnosti ako účastník (§ 93 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku). Rovnako je zrejmé aj to, že účastníkovi (a teda aj vedľajšiemu účastníkovi), ktorý mal vo veci plný úspech, patrí náhrada trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti neúspešnému účastníkovi (§ 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).

Krajský súd nepriznal plne úspešnej sťažovateľke právo na náhradu trov konania preto, lebo výdavky na právne zastúpenie advokátom nepovažoval za účelné, vychádzajúc z toho, že ochrana spotrebiteľa je hlavným predmetom jej činnosti, čo znamená, že je odborne spôsobilá sama túto činnosť vykonávať, resp. zabezpečovať.

Stanovisko krajského súdu sa nejaví ústavnému súdu ako arbitrárne či zjavne neodôvodnené, a to pri komplexnom pohľade na vzniknutú problematiku.

Z pohľadu ústavného súdu treba uviesť, že sťažovateľka v sťažnosti nijako nespochybňuje názor krajského súdu o potrebe odbornej spôsobilosti záujmového združenia na ochranu spotrebiteľov a nijako konkrétne nevyvracia, že by sama (bez pomoci advokáta) túto spôsobilosť nemala. Sťažovateľka je zrejme toho názoru, že trovy právneho zastúpenia advokátom treba považovať za účelne vynaložené v súvislosti s ustanovením § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku bez ohľadu na to, či občianske združenie je schopné poskytnúť potrebnú pomoc spotrebiteľovi s pomocou vlastných zamestnancov, resp. spolupracovníkov, alebo iba s pomocou advokáta.

Možno konštatovať, že ide o dva zásadne odlišné prístupy k otázke hodnotenia účelnosti trov právneho zastúpenia advokátom. Podľa názoru ústavného súdu oba prístupy sa javia ako právne možné a ústavne konformné. Z tohto pohľadu preto niet dôvodu do záverov krajského súdu zasiahnuť.

V danej súvislosti poukazuje sťažovateľka aj na odlišnú prax iných krajských súdov v konkrétne označených veciach. Tieto súdy dospeli k záveru obdobnému ako sťažovateľka. K tomu treba uviesť, že hoci odlišné rozhodovanie súdov v skutkovo a právne analogických prípadoch nie je z hľadiska ústavnej požiadavky právnej istoty žiaduce a pozitívne, nie je možné tento jav celkom vylúčiť. Nie je však úlohou ústavného súdu zjednocovať rozhodovaciú prax odvolacích súdov, pretože túto funkciu má v slovenskom právnom poriadku Najvyšší súd Slovenskej republiky v rámci viacerých možných právnych postupov, resp. konaní.

Ďalej treba uviesť, že pri posudzovaní otázky účelnosti trov právneho zastúpenia v tomto prípade nemožno stratiť zo zreteľa, že tieto trovy vznikli až v odvolacom konaní. V konaní vedenom okresným súdom totiž žalovaná nenamietala na svoju obranu premlčanie uplatňovaného nároku žalobkyne, a preto okresný súd nijako nemohol na premlčanie prihliadnuť. Uplatnenie námietky v prvostupňovom konaní by umožnilo už okresnému súdu posúdiť otázku včasnosti uplatnenia nároku žalobkyne. K námietke premlčania došlo až v odvolacom konaní z iniciatívy sťažovateľky. Žalovanej nič nebránilo uplatniť námietku už skôr. Za tohto stavu možno vysloviť názor, že neúspech v prvostupňovom konaní si žalovaná sama zavinila nedostatočnou obranou.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. januára 2015